

บทที่ 4 วิธีการวิจัย

การวางนโยบายของรัฐบาลนั้นอันที่จริงแล้วก็มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาของสังคมไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องบ่อนการพนัน ปัญหาเรื่องสลากกิน รวบก็ดี พูดโดยทั่ว ๆ ไปก็เพื่อการวางนโยบายตอบสนองถึงความต้องการของประชาชนและแก้ไขปัญหาโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นที่ตั้งนั่นเอง นโยบายและการนำเอานโยบายไปปฏิบัติถือว่าเป็นเรื่องใหญ่ เพราะเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสามารถของหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องว่าจะหาวิธีการอย่างไรบ้างที่จะแก้ไขปัญหาของประชาชนให้หลุดพ้นจากความทุกข์ยากหรือปัญหาที่ประชาชนนั้น ๆ กำลังได้รับอยู่ ดังนั้นขั้นตอนในการนำเอานโยบายไปปฏิบัติจะต้องทำกันแบบมีระบบและรัดกุม เพื่อความมั่นคงแข็งแรงในการบริหารงานของหน่วยงานนั้น ๆ ด้วย การนำเอานโยบายไปปฏิบัติก็เป็นเรื่องซึ่งบ่งถึงขีดความสามารถของหน่วยงานว่ามีศักยภาพที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดีหรือไม่เพียงไร

ในขั้นนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น ผู้วางนโยบายก็จะมอบหมายให้บุคคลนำเอานโยบายนั้นไปปฏิบัติโดยแบ่งงานกันออกไปว่าเรื่องใดบ้างที่ใครจะเป็นผู้รับผิดชอบ โดยมีการแบ่งแยกหน้าที่และความรับผิดชอบของนโยบายดังกล่าวและถ้านโยบายนั้นเกิดความล้มเหลวขึ้นมาสิ่งที่จะต้องพิจารณาในเชิงนโยบายก็คือ เรื่องนี้มีบุคคลใดเกี่ยวข้องบ้าง ใครได้ใครเสีย บุคคลเหล่านี้มีอำนาจที่จะส่งผลกระทบต่อนโยบายเท่าใด บุคคลเหล่านี้เห็นด้วยหรือคัดค้านกับนโยบายนี้

ในการศึกษาเรื่องความล้มเหลวของนโยบายในการปราบผู้มีอิทธิพล ในกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบ่อนการพนัน และสลากกินรวบ จะพบได้ว่า เรื่องของการเมืองในความหมายของการแสดงอำนาจ อิทธิพล และผลประโยชน์

เศรษฐกิจที่มีอิทธิพลสูง โดยเฉพาะในเรื่อง รายได้ต่อหัวของประชากร จำนวนของ
สูงที่อยู่อาศัยในเขตตัวเมือง ระดับของการศึกษา อัตราความเจริญเติบโตทางด้าน
อุตสาหกรรม สังคมในเรื่องของวัฒนธรรม และทัศนคติทางสังคม เขตชุมชน ตัว
เมือง และภาวะของการว่างงาน องค์การ บุคคลที่ถือได้ว่าเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ
อันหนึ่งเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ กระบวนการ และทั้งหมดที่กล่าวมาล้วน
แล้วแต่มีผลที่จะให้นโยบายประสบผลสำเร็จ หรือล้มเหลวได้ทั้งสิ้น ดังนั้นในการวิจัย
นี้จึงมุ่งคำนึงถึงเรื่องเหล่านี้เป็นหลัก เพื่อให้ผลของการศึกษาออกมาในลักษณะที่
สมบูรณ์ที่สุด

ในบทนี้จะกล่าวถึงวิธีการวิจัย และขั้นตอนของกระบวนการวิจัย
(methodology and procedures) ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การวิจัยทางรัฐศาสตร์ที่
ได้รับการยอมรับว่าเป็นวิธีการที่เชื่อถือได้นั้นได้ใช้หลักการและวิธีการทาง
วิทยาศาสตร์ดังนั้นหลักและวิธีการวิจัยส่วนใหญ่จะใช้หลักของวิธีการทาง
วิทยาศาสตร์

วิธีการวิจัย

แนวทางศึกษา (approaches) หรือวิธีการอื่น ๆ ที่ใช้ในการวิจัย ดังที่จะ
ได้กล่าวดังต่อไปนี้คือ ในการศึกษาเรื่อง ความล้มเหลวของนโยบายในการปราบผู้มี
อิทธิพลในกรุงเทพมหานคร ที่จะเป็นการศึกษาถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดผล
ว่าบังเกิดความสำเร็จ หรือล้มเหลว อย่างไร และเพราะเหตุใด ในการศึกษาเรื่องนี้
ผู้วิจัยจะใช้การศึกษาแบบสำรวจ (survey) ที่เป็นวิธีการเก็บข้อมูลที่เรียกว่าปฐม
ข้อมูลอย่างแท้จริงซึ่งจะใช้สำหรับการเก็บข้อมูลจากประชากรขนาดใหญ่ ผลที่ได้จาก
การวิจัยแบบสำรวจสามารถที่จะนำไปใช้อธิบายแทนประชากรได้ ซึ่งจะประกอบด้วย
สิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. แบบการวิจัย (research design)

ในการวิจัย ผู้วิจัยมีขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยดังนี้

ก. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยแบบสำรวจในการวิจัยนี้ จะใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและเครื่องมือที่ใช้ก็คือแบบสอบถาม ส่วนวิธีการออกไปเก็บรวบรวมข้อมูล จะกระทำโดยส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ไปให้ผู้ตอบ ตอบและส่งคืนมายังผู้วิจัยโดยวิธีเดียวกันนอกจากนี้ยังมีข้อมูลที่ยังจะได้จากเอกสารดิบ ซึ่งจะนำทั้งสองสิ่งดังกล่าวมาพิจารณาร่วมกัน

ข. ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยแบบสำรวจ

1) การร่างแบบสอบถาม โดยที่จะทำการกำหนดถึงเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ปัญหาของสิ่งที่ต้องการวิจัย ก็คือ ปัจจัยใดที่มีอิทธิพลทำให้นโยบายในการปราบผู้มีอิทธิพลในกรุงเทพมหานครล้มเหลว และการเรียงลำดับก่อนหลังของปัจจัยต่าง ๆ เป้าหมายของคำถามเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง

2) การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ในที่นี้การเลือกตัวอย่างที่เราสนใจศึกษามาเพียงบางส่วนจากที่มีอยู่ทั้งหมด หน่วยที่เราเลือกมาเพียงบางส่วนนี้เรียกว่ากลุ่มตัวอย่าง (samples) จากหน่วยที่มีอยู่ทั้งหมด ที่เรียกว่า population และผลจากการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างนี้ เราสามารถใช้วิธีการทางสถิติไปสรุปอ้างอิงว่าเป็นของประชากรได้ สำหรับกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ ได้เลือกเอาเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นสัญญาบัตรระดับสารวัตรจนถึงผู้กำกับการ (ยศ พ.ต.ต.- พ.ต.อ.) ของสถานีตำรวจนครบาลในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งหมด จำนวน 74 คน จาก 74 สถานี

3) วิธีการศึกษา

(ก) นำรายชื่อข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรระดับสารวัตรจนถึงผู้กำกับการของสถานีตำรวจนครบาลต่าง ๆ แต่ละสถานี มาทำการสุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ตัวแทนสถานีละคนรวมแล้วจะมีกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 74 คน จากนั้นจึงได้ส่งแบบสอบถามไปยังข้าราชการที่ตกอยู่ในกลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการเก็บแบบสอบถามใน

จำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 74 ชุด จากนั้นก็นำมาลงรหัสเพื่อประมวลข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป และทำการทดสอบสมมติฐานที่ได้ตั้งเอาไว้ทุกข้อ

(ข) การวางแผนในการเก็บข้อมูล จะใช้เวลา 2 เดือน ในการแจกแบบสอบถามและการเรียกแบบสอบถามคืน ในแบบสอบถามจะมีการใช้คำถามที่มีมาตรฐานอย่างเดียวกันทำให้การวัดข้อมูลมีความเชื่อมั่นได้มากขึ้นและการที่ผู้วิจัยใช้เครื่องมือคือแบบสอบถามก็เนื่องจาก ประหยัดค่าใช้จ่าย ประหยัดเวลา สะดวกต่อผู้ตอบ และมีอิสระในการตอบด้วย

(ค) เทคนิคทางสถิติที่ใช้ จะประกอบไปด้วย การคำนวณอัตราส่วนร้อยละ ค่าแจกค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบแกมมา (γ) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของข้อมูลและสมมติฐานที่ต้องการทดสอบเป็นเกณฑ์ เพื่อหาความสำคัญของข้อมูล และแง่มุมของความหมายต่าง ๆ โดยอาศัยกรอบของแนวความคิดที่ระบุไว้ในบทที่ 2 เป็นแนวทางในการวิเคราะห์

(ง) การดำเนินการสัมภาษณ์ ซึ่งจะใช้ทั้งการสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้างแน่นอน (structured interview) กับแบบไม่มีโครงสร้างแน่นอน (unstructured interview) มีการใช้การสัมภาษณ์ซ้ำ ใช้ผู้สัมภาษณ์หลายคน เพื่อมาให้ความเชื่อถือได้ของการสัมภาษณ์มีสูง

2. การทดลองวิจัย (pilot study)

ในการทดลองวิจัยจะแสดงขั้นตอน ของการปรับปรุงเครื่องมือ (instrument) ที่ใช้ในการวิจัย และจะทำการแจกแจง โครงสร้างอย่างละเอียด ของแบบสอบถามได้ดังนี้ แบบสอบถามประกอบด้วยคำถาม 26 ข้อ มีรายละเอียด คือ

ก. เป็นข้อมูลส่วนตัว 6 ข้อ

ข. นอกนั้นเป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและทัศนคติ 20 ข้อ

ขั้นตอนของการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยเมื่อจัดทำแบบสอบถามเสร็จแล้ว จึงนำไปทดลองข้างต้น (pre-test) กับเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นสัญญาบัตรระดับ พ.ต.ต.- พ.ต.อ. จำนวนหนึ่ง เพื่อผู้วิจัยจะได้รับทราบข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขเพิ่มเติม มาปรับเป็นโครงร่างแบบสอบถามที่เหมาะสม ซึ่งการดำเนินงานปรับปรุงแบบสอบถามใช้ระยะเวลาในการดำเนินงาน 1 เดือน

เทคนิคในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งข้อมูลจากการวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ 1. ข้อเท็จจริง 2. โลกทัศน์ 3. ความคิดเห็น 4. ทศนคติ และ 5. รายงานพฤติกรรม แต่ผู้วิจัยจะเน้นข้อเท็จจริงเป็นหลัก นอกจากนี้แหล่งข้อมูลที่ผู้วิจัยออกไปเก็บแบ่งออกเป็น

1. ข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งได้จากหนังสือ เอกสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสาร ตลอดจนบทความที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เป็นกรอบแนวคิดอันจะนำไปสู่การศึกษาเชิงประจักษ์ต่อไป

2. ข้อมูลจากการสำรวจ โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามในเรื่องและปัญหาที่จะการวิจัยทางไปรษณีย์

3. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

โดยจะนำ 1 - 3 มาวิเคราะห์ ภายใต้กรอบความคิดและทฤษฎีที่ได้เคยกล่าวไว้แล้วในข้างต้นเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่มีน้ำหนักเชื่อถือได้

3. การเลือกหน่วยศึกษา

หน่วยศึกษาที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มีความสำคัญดังต่อไปนี้

ก. เป็นข้าราชการตำรวจระดับสารวัตร ถึง ผู้กำกับการ ที่สังกัดและปฏิบัติงานอยู่ที่สถานีตำรวจนครบาลเท่านั้น

ข. เป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างแท้จริง

ค. เป็นผู้มีส่วนสำคัญในการควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ระดับล่าง และเป็นผู้ร่วมลงมือปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่ระดับล่างด้วยตนเอง

การเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจากกลุ่มตัวอย่างที่นำมาเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมดนั้น กล่าวได้ว่า มีความเป็นตัวแทนกลุ่มตัวอย่างได้อย่างสูง เพราะกลุ่มตัวอย่างจัดเป็นกลุ่มข้าราชการตำรวจสัญญาบัตรระดับกลางที่มีอำนาจหน้าที่อยู่ระหว่างผู้สั่งการ ควบคุมการปฏิบัติ และลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเอง จึงเปรียบเสมือนตัวจักรหรือเฟืองหลักสำคัญของสายงานการปฏิบัติตามนโยบายอีกด้วย สามารถเป็นตัวแทนของข้าราชการตำรวจที่นำเอานโยบายไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จหรือล้มเหลวได้อย่างแท้จริง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในการออกแบบการวิจัยทั้งสิ้น 74 คน นับเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดพอประมาณ ทั้งนี้เนื่องจากประชากรวิจัยมีจำนวนมาก และกระจายอยู่เต็มพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร อย่างไรก็ตาม เมื่อตรวจสอบแบบสอบถามแล้วพบว่า ข้อมูลที่ได้รับมีความสมบูรณ์มาก สามารถนำเอาแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ได้ทั้งสิ้น 69 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 93.24 ของแบบสอบถามทั้งหมด

ในการวิจัยได้ใช้การจำแนกลักษณะต่างของกลุ่มตัวอย่างให้เป็นสัดส่วนตามอายุ อายุราชการ ระดับการศึกษา ยศ งานที่รับผิดชอบ ประสบการณ์ในงานที่เคยรับผิดชอบ อย่างไรก็ตาม อาจเป็นไปได้ที่การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ อาจจะคลาดเคลื่อนจากการเป็นตัวแทนที่แท้จริงของผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติอยู่บ้าง ทั้งนี้ การตีความใดๆ จากผลการวิจัยเรื่องนี้ว่าเป็นข้อสรุปของข้าราชการตำรวจระดับสารวัตร ถึง ผู้กำกับการ การวิจัยทำด้วยความระมัดระวัง และคำนึงถึงลักษณะต่างที่ใช้ในการศึกษา

4. เครื่องมือที่ใช้ในการแสดง

รายละเอียดของเครื่องมือวิจัย ซึ่งที่ใช้ก็คือแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยคำถามแบบ close-ended และ open-ended

- ค่าความตรง (validity) ของเครื่องมือวิจัยนั้น เมื่อจัดทำแบบสอบถามเสร็จแล้วจึงนำไปทดสอบข้างต้น (pre-test) เพื่อให้ทราบข้อบกพร่องที่จะทำการปรับปรุง ในการที่จะให้ได้มาซึ่งค่าความตรงในแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยจะใช้คำถามโดยถามในสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการที่จะวัด

- ความเที่ยง (reliability) ของเครื่องมือวิจัย โดยในแบบสอบถามจะมีความเที่ยงอยู่สูง เพราะสามารถที่ให้ผลของการวัดที่เหมือนกันหรือสอดคล้องกัน เช่น เมื่อถามคำถามเดียวกันหลาย ๆ ครั้ง จะได้คำตอบที่เป็นแบบเดียวกันเป็นส่วนใหญ่

- รายละเอียดอื่น ๆ ของเครื่องมือวิจัย โดยเฉพาะลักษณะของแบบสอบถามจะมีลักษณะดังนี้

- ก. มีการกำหนดชนิดและเนื้อหาของข้อมูลให้สัมพันธ์กับปัญหาของการวิจัยและสมมุติฐานของการวิจัย

- ข. มีการกำหนดประเภทของคำถาม คือ คำถามปิด และคำถามเปิด

- ค. การร่างแบบสอบถามจะร่างให้ครอบคลุมประเด็นการวิจัยเกือบทั้งหมด

5. วิธีการรวบรวมข้อมูลและบันทึกข้อมูล

สำหรับวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล มีงานที่กระทำ 2 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ

- ก. การสร้างเครื่องมือ

- ข. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลได้กระทำขึ้นในช่วงต้นเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2538 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ.2539 ซึ่งในช่วงดังกล่าวเป็นระยะในช่วงเทศกาลปีใหม่ คาบเกี่ยวจนถึงช่วงต้นปี เป็นระยะที่ประชาชนและบุคคลต่าง ๆ มีความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายเงิน

เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในเรื่องต่าง ๆ เป็นอันมากระยะเวลาดังกล่าวเป็นจุดโคงของการ สะพัดของเงินตราและเป็นระยะเวลาที่น่าจะจับ และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ ระหว่าง บ่อนการพนัน การพนันสลากกินรวบ เข้ากับ การนำเอานโยบายในการปราบผู้มีอิทธิ พลในกรุงเทพมหานครมาปฏิบัติใช้ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นสภาพการณ์ที่เหมาะสม เพราะ การพิจารณาผลที่ได้จากการวิจัยก็ควรที่จะคำนึงถึงสถานการณ์ที่ใช้ในการศึกษามา ประกอบด้วยเสมอ

6. การดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูล (data processing and analysis)

เมื่อกลุ่มตัวอย่างได้ส่งแบบสอบถามที่ได้ตอบเรียบร้อยแล้วในช่วงปลาย เดือนมกราคม พ.ศ.2539 ประกอบกับนักสัมภาษณ์ที่ส่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์มา ในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2539 เช่นเดียวกันแล้วนั้น การวิจัยได้คัดเลือกแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์จำนวน 69 ฉบับ (ดังรายละเอียดเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้ เสนอมาแล้ว) ต่อจากนั้นก็มาทำการลงรหัส เพื่อประมวลผลข้อมูลโดยใช้เครื่อง คอมพิวเตอร์ ในการนี้ได้ตรวจสอบข้อมูล และทดสอบโปรแกรมให้เรียบร้อย ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จ SPSS

เทคนิคทางสถิติที่ใช้ ประกอบด้วย การคำนวณอัตราส่วนร้อยละ คำนวณค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ แบบแกมมา (gamma) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภท ของข้อมูลและสมมุติฐานที่ต้องการทดสอบเป็นเกณฑ์ เพื่อหาค่าสำคัญ ความ สัมพันธ์ และแง่มุมของความหมายต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลที่ได้มาจากเอกสารต่าง ๆ และจากการสัมภาษณ์ และอาศัยกรอบของแนวความคิด ทฤษฎีที่ได้ระบุไว้ในบทที่ 2 เป็นแนวทางในการวิเคราะห์

7. ข้อจำกัดของวิธีการวิจัย

จุดอ่อนของระเบียบวิธี เช่นกลุ่มตัวอย่างของผู้วิจัยเลือกมาใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการตำรวจระดับสารวัตรถึงผู้กำกับการ โดยสุ่มมาเพียงสถานีตำรวจละ 1 คน โดยคำนึงถึงเกณฑ์ของความเป็นตัวแทนลักษณะต่าง ๆ ของประชากรทั้งหมด ให้มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ แต่อย่างไรก็ดีก็อาจเป็นไปได้ว่าในกลุ่มตัวอย่าง อาจจะมีบางคน อาจไม่ได้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนในลักษณะใดลักษณะหนึ่งของประชากรทั้งหมด ซึ่งอาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนไปจากลักษณะจริง ๆ ของประชากรทั้งหมด เป็นอันมาก จึงได้พยายามปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อน โดยในการวิเคราะห์ข้อมูลใด ๆ ที่ได้กระทำในการวิจัยนี้ จึงได้กระทำด้วยความระมัดระวังและคำนึงถึงลักษณะและข้อจำกัดต่าง ๆ ในการวิจัยนี้เสมอ

ในบทที่ว่าด้วยวิธีการวิจัยนี้ ก็ได้กล่าวถึงวิธีการวิจัยและขั้นตอนของกระบวนการวิจัยไปแล้วอย่างละเอียด ทุกแง่ ทุกมุม เช่น แบบการวิจัย การทดลองวิจัย การเลือกหน่วยที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการรวบรวมข้อมูลและบันทึกข้อมูล การดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูล ข้อจำกัดของวิธีวิทยาการวิจัย ซึ่งจากที่กล่าวมาทั้งหมดคงจะช่วยให้เห็นสิ่งที่เรียกกันว่า "แนวทาง" และ "ทิศทาง" ของการวิจัยนี้ว่า มีขั้นตอนของการทำวิจัยอย่างไร